

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut
Medisiiniset palvelut
Infektioiden torjunta

2.11.2023

Ohje epäiltäessä COVID-19-infektiota

Hengitystieoireiset potilaat hoidetaan asianmukaisesti suojautuen varotoimiluokan mukaisesti. Terveystieteiden yksiköissä, mukaan lukien ensihoito, tulee olla suunnitelma tartuntavaarallisen potilaan ohjaamisesta ja eristämisestä toimipisteen sisällä.

1. COVID-19 näytteenotto, (kts. liite 1)

Tärkeimpiä näytteenoton kriteereitä ovat henkilön oireisuus ja hoidon tarve sekä vakavalle taudille alttiiden riskiryhmien suojeleminen.

Infektio-oireinen henkilö testataan ensisijaisesti InRSCVnH0-testillä (tilausnumero 9331) terveydenhuollon ammattilaisen arvion perusteella.

Testauksen ensisijaiset kohderyhmät ovat:

- o kaikki vakavaoireiset potilaat
- o riskiryhmiin kuuluvat oireiset henkilöt

Sote-yksikössä epidemiatilanteessa testataan InRSCVnH0-testillä yhdestä kolmeen asukasta, jotta saadaan selville tartunnan aiheuttaja. Vaikka testi olisi negatiivinen ja oireet jatkuvat, yksikön epidemiatilanteessa varotoimia ei pureta ennen kuin potilaiden oireet ovat lievittyneet.

2. Varotoimet ja suojautuminen

Kaikkien potilaiden hoidossa noudatetaan tavanomaisia varotoimia. Tavanomaisiin varotoimiin kuuluu huolellinen käsihygienia, tarvittaessa oikea suojainten käyttö sekä oikeat työtavat mukaan lukien eritetahradesinfektio sekä pisto- ja viiltovahinkojen ehkäisy.

2.1. Covid-potilaan hoidossa toteutetaan pisaravarotoimia

Kaikissa sote-yksiköissä noudatetaan tämän ohjeen mukaisia varotoimia ja suojautumista. Yksinkertaistamisen vuoksi ohjeessa puhutaan potilaasta, mutta ohje koskee myös asumispalveluiden asukkaita ja kotihoidon asiakkaita.

Hoitava lääkäri määrittelee sairaalahoidossa olevan potilaan varotoimien keston ja kirjaa tämän sairauskertomukseen.

Kaikissa hoitoyksiköissä ja kotihoidossa sekä kotisairaalassa on tärkeää varmistaa, että tieto varotoimista kulkee kaikille potilasta hoitaville sote-ammattilaisille. Tämä toteutetaan paikallisesti sovituilla tavalla, esimerkiksi merkitsemällä pisaravarotoimet asukkaan tai asiakkaan riskitietoihin tai sovittuun pakkaan asiakas- tai potilastietojärjestelmään.

2.2. Suojautuminen infektio-oireisen potilaan hoidossa

- o Jos potilas on altistunut hoitajaksollaan COVID-19-positiiviselle henkilölle tai epäillään tai todetaan COVID-19-infektio, häntä hoidetaan sairaalassa tai terveyskeskuksen vuodeosastolla yhden hengen huoneessa tai kohortissa.
- o **Henkilökunta noudattaa tavanomaisten varotoimien lisäksi pisaravarotoimia.**

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut

Medisiiniset palvelut

Infektioiden torjunta

2.11.2023

- Henkilökunta käyttää seuraavia suojaimia:
  - **Kirurginen suu-nenäsuojus.**
  - **Pitkäaikaisessa lähihoidossa tai aerosoleja tuottavissa toimenpiteissä käytetään FFP2- tai FFP3-hengityksensuojainta.**
  - **Suojatakia tai hihallista suojaesiliinaa, suojakäsineitä sekä suojalaseja tai visiiriä käytetään, jos on vaara eritteistä/roiskeista** (potilas yskii, pärskii tai ripuloi) **sekä aerosoleja tuottavissa toimenpiteissä.**
  - **Aerosoleja tuottavia toimenpiteitä** ovat: liman avoin imu hengitysteistä (myös trakeostomian hoito), nebulisaattorihoito, bronko- ja laryngoskopia, intubaatio ja ekstubaatio, noninvasiivinen ventilaatio (NIV, sisältäen CPAP- ja BiPAP-hoidot), suurivirtauksinen happihoito (Airvo, Optiflow, ei koske tavallista happimaskia tai –viiksiä), resuskitaatio ennen intubaatiota, ruumiinavaus, ylämaha-suolikanavan tähytystutkimukset, suu-, nenä- ja korvakirurgia, kasvokirurgia.

Varotoimien aikana menehtyneen vainajan laitossa noudatetaan varotoimiluokan mukaista suojautumista. Vainajan laitossa toimitaan muuten normaalikäytännön mukaisesti.

2.3.Potilaiden ja vierailijoiden suojautuminen

Potilaat ja vierailijat voivat käyttää suu-nenäsuojusta tai maskia sairaalassa. Vierailijoita ja potilaita on hyvä muistuttaa huolellisesta käsihygieniasta.

COVID-19-infektiota sairastavan luona vieraileva voi käyttää joko suu-nenäsuojusta tai FFP2-hengityksensuojainta omaksi suojakseen. Vierailijan ei tarvitse käyttää muita suojaimia.

3. COVID-19-potilaan hoitopaikan valinta

- Jatkohoitopaikka määräytyy potilaan yleisvoinnin mukaan ja lääkäri antaa ohjeen potilaan sijoittamisesta.
- Lieväoireinen COVID-19-potilas sairastaa kotona.
- Yhteispäivystyksessä COVID-19-epäilyt hoidetaan erikoisalan ja oirekuvan mukaan.
- Vuodeosastohoitoa tarvitsevia voidaan hoitaa terveyskeskuksen vuodeosastolla.
- Sairaalahoitoa vaativat COVID-19-potilaat hoidetaan ensisijaisesti osastolla A31 tai erikoisalan mukaan.
- Tehohoitoa vaativa potilas hoidetaan ensisijaisesti tehon alipainehuoneessa
- Synnyttämään tuleva COVID-19-epäily ohjataan sulkutilan kautta synnytyssaliin 5 (yhteys synnytyssalin henkilökuntaan 06 415 4726).
- Potilaalle ohjataan käsihygieniä ja yskimishygieniä. Lisäksi kerrotaan varotoimien tarkoituksesta ja ohjataan pysymään huoneessa varotoimien ajan.

Vakavasti sairastuneen henkilön hoito tai muut diagnostiset tutkimukset eivät saa viivästyä COVID-19-infektioepäilystä johtuvien laboratoriotutkimusten vuoksi!

COVID-19-infektioon liittyvissä kysymyksissä voi olla yhteydessä hygieniahoitajiin.

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut
Medisiiniset palvelut
Infektioiden torjunta

2.11.2023

4. Pesaravarotoimien lopettaminen

Vuode- ja teho-osastolla pesaravarotoimet voi lopettaa, jos

- o potilas on ollut oireeton kaksi vuorokautta eli 48 tuntia **JA**
- o oireiden alusta on kulunut vähintään 5–14 vuorokautta
- o syvästi immuunipuutteisen potilaan varotoimiaika on edelleen 20vrk
- o kontrollinäytteitä varotoimien purkamiseksi ei tarvita
- o SOTE-työntekijä saa palata töihin, kun kuume on poissa ja muut oireet ovat selkeästi lievittymässä, kts. tarkemmin SOTE-työntekijän poissaolo-ohjeet (M-files, Intra)

5. Altistuneen hoito

COVID-19-potilas on **tartuttava 1–2 päivää ennen oireiden alkua**. Viruseritys kestää lievissä taudeissa noin viikon ja vakavissa infektioissa pidempään.

Sote-yksiköissä altistuneiksi määritellään potilaat tai asukkaat, jotka ovat olleet tai asuvat samassa huoneessa COVID-19-potilaan kanssa tartuttavuusaikana. Altistuneeksi ei kuitenkaan katsota potilasta tai asukasta, joka on sairastanut COVID-19-infektion kahden kuukauden sisällä.

Mikäli COVID-19-potilaalle altistunut henkilö on sairaalahoidossa, häntä hoidetaan tavanomaisin ja pesaravarotoimin yhden hengen huoneessa tai kohortissa kuuden vuorokauden ajan altistumisesta. Jos potilaalle tulee koronavirusinfektioon sopivia oireita, tutkitaan PCR-testi. Oireettoman altistuneen tutkimukset, hoito ja kuntoutus pyritään toteuttamaan suunnitellusti, mutta siten etteivät muut altistu. Potilas käyttää kirurgista suu-nenäsuojusta, huolehtii käsihygieniasta ja turvaväleistä liikkueessaan huoneensa ulkopuolella. **Mikäli altistunut potilas siirtyy toiseen yksikköön/laitokseen tai kotihoidon tuen piiriin kuuden vuorokauden sisällä altistumisesta, tulee vastaanottavaa yksikköä tiedottaa potilaan altistumisesta.**

6. Toiminta yksikön epidemiatilanteessa

- o Ota näytteitä tämän ohjeen 1. kohdan näytteenotto-ohjeen mukaisesti
- o Hoida sairastuneet ja altistuneet tämän ohjeen kohtien 2 ja 5 mukaisesti
- o Henkilökunnan tartuntoja voi ehkäistä epidemian aikana
  - porrastamalla taukoja, niin että taukotilassa on mahdollisimman vähän ihmisiä kerrallaan
  - huolehtimalla turvaväleistä
  - käyttämällä kirurgista suu-nenäsuojusta työntekijöiden välisissä kontakteissa
- o **Jos yksikössä on runsaasti sairastuneita, henkilökuntaa suositellaan käyttämään kirurgista suu-nenäsuojusta työpäivän ajan estääkseen lisätartuntoja.** Näin kannattaa menetellä erityisesti silloin, jos yksikössä on paljon muistisairaita eikä sairastuneiden ja altistuneiden kulkemista pysty rajoittamaan.
- o Hyvinvointialueen työntekijät noudattavat sairastuessaan Intrassa olevaa ohjetta sairauspoissaoloon hengitystieinfektioissa (SOTE-työntekijän poissaolo-ohjeet).
- o Ilmoita alueesi hygieniahoitajalle yksikön epidemiatilanteesta mahdollisimman pian. Hygieniahoitajalta saat tarvittaessa lisäohjeita epidemianhallintaan.

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut
Medisiiniset palvelut
Infektioiden torjunta

2.11.2023

RESPIRATORISTEN NÄYTTEIDEN OTTO-OHJE

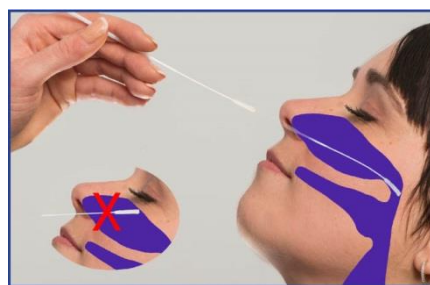
1. Tilaa 9331 InRSCVNhO- tai 8940 ResNhO, ja tulosta näytteenottotarra (2kpl/tutkimus).
2. Varaa tarvittavat välineet: Näytteenottotikku ja UTM-putki (G111911 keskusvarastosta), tarkista putken voimassaoloaika. Pue suojaimet (suunenäsuojus, suojakäsineet sekä muut hoitotilanteen mukaan)

UTM-putki ja tikku

3. Pyydä potilasta niistämään nenä ja kallistamaan päätä ja sulkemaan silmät.
4. Aseta nukkatikku sieraimen kitalaen kanssa yhdensuuntaisesti ja työnnä hellävaroin tikku nenänieluun (= vähintään puoleen väliin sieraimen ja korvanipukan välisestä etäisyydestä): näytteenottosyvyys lapsilla noin 3–6 cm ja aikuisilla 6–8 cm potilaan koosta riippuen.

Lapsilla näytteen-
otto-syvyys 3-6 cm

Aikuisilla näytteen-
ottosyvyys 6–8 cm

5. Pyöritä tikkua näytteenottosyvyydessä useasti, anna olla paikallaan muutaman sekunnin ajan ja poista hitaasti nenästä. <https://www.youtube.com/watch?v=DVJNWefmHjE>
6. Laita tikku UTM-putkeen ja pyörittele tikkua nesteessä. Katkaise tämän jälkeen nukkatikku tikkuun merkitystä punaisesta kohdasta (noin 10 cm) nukkaosan yläpuolelta ja laita tikku UTM-putkeen. Jos potilaasta halutaan ottaa näyte nenänielusta ja nielusta, ota kumpikin näyte erillisellä tikulla ja laita molemmat tikut UTM-putkeen.

Tikun pyöritys UTM-putkessa,
että solut irtoavat.

Imulimanäyte nukleinihappo-osoitusta varten voidaan lähettää sellaisenaan imuliman keruuputkessa. Tarvittaessa sieraimia voi kostuttaa noin 2 ml:lla keittosuolaa. Imuun kytketyn limanäyteputken letku työnnetään nenän kautta nenänieluun ja näyteputkeen imetään limaa molemmista sieraimista. Imulimanäyte (n. 2 ml) lähetetään sellaisenaan limankeruuputkessa.

7. **Varmista että kierrekorkki on varmasti suljettu hyvin.** Riisu suojaimet ja pese/desinfioi kädet
8. Pyyhi UTM-putken ulkopinta alkoholi- liinalla.
9. Liimaa toinen näytteenottotarra UTM-putkeen. Pakkaa putki sulkijapussiin, missä on pieni pala imeytysliina (jätä putki näkyviin, älä kääri putkea imeytysliinan sisälle). Liimaa toinen pyyntötarra pussin päälle. **HUOM! laboratorioon ei saa toimittaa tarroittamattomia putkia! Narupusseja ei saa käyttää! Putkipostilla lähetettäessä näyte tulee pakata vielä toiseen sulkijapussiin! Lintuinfluenssaepäilyjä ei saa putkipostilla!**

Lyhytaikainen säilytys 1–3 vrk jääkaappilämpötilassa.
<https://vimeo.com/6938541>